

पैयूँ गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन (कार्यविधि), २०७८

प्रस्तावना :-

नेपालको संबिधान २०७२ को धारा ३८ को महिलाको हकको कार्यान्वयन गर्न र लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावितलाई तत्काल उद्धार गर्न, औषधी उपचार गर्न वा पुनस्थापना गर्ने कार्यको लागि गाउँपालिकामा लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरी सो कोषबाट पीडित वा प्रभावितलाई रकम प्रदान गर्ने कार्यलाई सरल, सहज एव प्रभावकारी बनाउनको लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन नियमावली, २०६७ तथा लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना तथा विस्तारका लागि सशर्त अनुदान रकम खर्च सम्बन्धि मापदण्ड, २०७६ को अधिन एंव स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ उफदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी पैयूँ गाउँपालिकाको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ तयार गरिएको छ ।

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यो कार्यविधिको नाम पैयूँ गाउँपालिकाको “लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन, कार्यविधि, २०७८” रहने छ ।
- (ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२) परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस मापदण्डमा:

- (क) “गाउँपालिका” भन्नाले पैयूँ गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (ख) “कोष” भन्नाले दफा (३) बमोजिमको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सम्झनु पर्नेछ ।
- (ग) “पीडित” भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित व्यक्तिलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- (घ) “घरेलु हिंसा” भन्नाले कुनै व्यक्तिले घरेलु सम्बन्ध भएको अर्को कुनै व्यक्तिलाई दिएको शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा आर्थिक यातना सम्झनु पर्नेछ ।
- (ङ) “लैङ्गिक हिंसा” भन्नाले सार्वजनिक वा निजी जीवनमा लिंगको आधारमा कसै प्रति शारीरिक, मानसिक वा यौनजन्य क्षति वा पीडा पुर्याउने कार्य सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले लिंगको आधारमा हुने वा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको अपमानजन्य, पीडाजन्य वा धम्कीपूर्ण व्यवहार, दबाव, करकाप वा स्वेच्छाचारी रूपमा महिलालाई स्वतन्त्रताको

उपभोग गर्न बाट बञ्चित गर्ने कुनै कार्य समेतलाई जनाउछ ।

(च) “कोष सञ्चालन समिति” भन्नाले कार्यविधिको दफा (९) बमोजिम गठित समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. कोषको स्थापना:

(१) लैङ्गिक हिंसा पीडित र प्रभावितहरूको तत्काल उद्धार गर्न, राहत र पुनःस्थापना गर्ने काम समेतका लागि पैयूँ गाउँपालिकाले एक हिंसा निवारण कोष खडा गरेको छ ।

(२) कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा गर्न सकिनेछ ।

- क) संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम
- ख) पैयूँ गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट छुट्टाइएको रकम
- ग) विभिन्न संघ संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त रकम
- घ) अन्य कुनै आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

४. कोषमा रकम जम्मा गर्ने:

पैयूँ गाउँपालिकाले प्रत्येक वार्षिक बजेटमा व्यवस्था गरी कोषमा रकम जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

५. कोषको उपयोग

(१) कोषको रकम देहायका कामका लागि उपलब्ध गराइनेछ:

- (क) तत्काल उद्धार गर्न,
- (ख) औषधी उपचार गर्न,
- (ग) तत्काल उपचार गराउदा लागेको खर्च पीडकले तत्काल व्यहोर्न नसक्ने भई अदालतको आदेश बमोजिम त्यस्ता पीडितको स्वास्थ्य उपचार गर्न,
- (घ) राहत प्रदान गर्ने तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- (ङ) कानूनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोपरामर्श लगायतका सेवा प्रदान गर्ने,
- (च) सीपमुलक तालिम प्राप्त पीडितलाई स्वरोजगारका लागि कुनै व्यवसाय स्थापना गर्नको लागि अनुदान रकम प्रदान गर्ने,
- (छ) पुनर्स्थापना गराउन,
- (ज) पीडितका लागि कोष परिचालन समितिले तोके बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएका भएता पनि कोष सञ्चालक समितिले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोर किशोरी वा लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित भई लागु पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सडकमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्नेछ ।

६. कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने:

(१) कोषको रकम दफा (५) बमोजिम बाहेक अन्य कामका लागि उपयोग गर्न सकिने छैन ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सञ्चालक समितिको सचिवालय तथा बैठक सञ्चालन गर्न लाग्ने रकम खर्च गर्न सक्नेछ ।

७. कोष सञ्चालन समिति गठन

१. कोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनको लागि एक कोष सञ्चालन समिति रहनेछ,
२. समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष	संयोजक
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
(ग) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य
(घ) जनस्वास्थ्य प्रवर्धन शाखा प्रमुख	सदस्य
(ङ) ईलाकाप्रहरी कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि	सदस्य
(च) लैङ्गिक हिंसा निवारणका क्षेत्रमा कार्य गर्ने स्थानीय संघसस्थाहरू मध्येबाट संयोजकले मनोनित गरेका एकजना	सदस्य
(छ) महिला बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

३. सञ्चालक समितिको सचिवालय गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ ।

द. सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- समितिका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- क) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको उद्धार गर्ने, पुनर्स्थापना गर्ने राहततथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,
 - ख) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको पहिचान गर्ने र वास्तविक पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
 - ग) स्वीकृत कार्यक्रमका लागि कोष परिचालन गर्ने गराउने,
 - घ) स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने,
 - ङ) समितिबाट गरिने कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने वा गराउने ,
 - च) लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा काम गर्ने निकायसँग समन्वय गर्ने ,
 - छ) समितिलाइ तत्काल आवश्यक पर्ने कोषमा रहेका रकम उपयुक्त क्षेत्रमा लगानी गर्ने,
 - ज) कोषमा रकम वृद्धिको लागि खोजी गर्ने,
 - झ) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावित सम्बन्धी अन्य काम गर्ने वा गराउने,

९. समितिको बैठक र निर्णय:

- क) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ,
- ख) समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ,
- ग) समितिको कुल सदस्य संख्याको ५० प्रतिशतभन्दा बढि सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ,
- घ) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ, र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरू मध्येबाट छानेको सदस्यले गर्नेछ,

- ड) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ,
- च) समितिले आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई समितिका बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ,
- छ) समितिको निर्णय समितिको सदस्य सचिवले प्रमाणित गरी राखिनेछ,
- ज) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समितिको बैठकमा निर्णय गरी निर्धारण गर्न सकिनेछ,

१०. राहत तथा आर्थिक सहयोगको आधार र मापदण्ड:

- (१) पैयूँ गाउँपालिकाले कोष परिचालन समिति गठन गरी पीडित र प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने छ ।
- (२) कोष सञ्चालन समिति उपदफा (१) बमोजिम पीडित र प्रभावितलाई रकम उपलब्ध गराउदा देहाय बमोजिमको रकमको हद र आधार लिनुपर्दछ ।
- (क) पीडितलाई तत्काल उद्धार, औषधी उपचार, पुनस्थापना वा राहत तथा आर्थिक सहयोग नगरेमा गम्भीर मानवीय क्षति हुने देखिएमा कोष सञ्चालन समितिले निर्णय गरी २० हजार रुपैयाँ नबढ्नेगरी मनासिव रकम,
- (ख) हिंसा पीडितले कुनै सीपमुलुक तालिम प्राप्तगरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नका लागि वस्तुगत सहयोग वा नगद अनुदान माग गरेमा व्यवसायका प्रकृति र औचित्यका आधारमा प्रति व्यक्ति बढीमा २० हजार रुपैयाँ,
- (ग) पीडितलाई कानूनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार वा मनोविमर्शका लागि ५ हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी लागेको यथार्थ खर्च,
- (घ) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नु पर्ने भएमा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च बापत प्रतिदिन ५ सय रुपैयाँ र बास बस्न पर्ने भए सो बापत छुट्टै रकम दिन पर्ने भएमा प्रतिदिन ५ सय रुपैयाँका दरले लागेको यथार्थ खर्च रकम,
- (ङ) पीडितलाई अस्पतालमा भर्ना गरी औषधी उपचार गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल आँउदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खानाखर्च बापत प्रति दिन ५ सय रुपैयाँ, अस्पतालमा बस्ने व्यवस्था नभइ वाहिर बस्नु परेमा बास खर्च बापत प्रतिदिन ५ सय रुपैयाँ र उपचार खर्चको यथार्थ खर्च रकम,
- (च) कोष सञ्चालन समितिले तोकेबमोजिमको अन्य कामका लागि कामको प्रकृति, आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा बढीमा दश हजार रुपैयाँ ।

११. राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न निवेदन दिनु पर्ने:

- (१) यस मापदण्ड बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनु पर्ने मनासिव कारण खुलाई कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने आधार देखिएमा मापदण्डको दफा (७) बमोजिम कोष सञ्चालन समितिले निर्णयगरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएतापनि पीडित तथा प्रभावितलाई तत्काल राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने मनासिव आधार देखिएमा दफा (७) बमोजिम कोष सञ्चालन समिति बाट पछि अनुमोदन गराउनेगरी संयोजकले तत्काल उपलब्ध गराउन पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन अनुसार जाचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने आधार नदेखिएमा सोको जानकारी निवेदकलाई गराउनु पर्नेछ ।

१२. समितिको प्रशासनिक खर्च:

समितिको प्रशासनिक खर्च कोषमा जम्मा भएको रकमको ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।

१३. खाता सञ्चालन:

क) कोषको रकम समितिको निर्णय बमोजिम ग-७-२ विविध खर्च खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम खाता सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१४. कोषको लेखा र लेखा परीक्षण:

कोषको लेखा र लेखा परीक्षण गाउँपालिकाले अपनाएको लेखा प्रणाली र लेखा परीक्षण प्रक्रिया बमोजिम हुनेछ ।

१५. कोषको रकम फ्रिज नहुने:

कोषको रकम खर्च नभइ आर्थिक वर्षको अन्त सम्म बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुने छैन ।

१६. प्रतिवेदन पेश गर्ने:

१) समितिले आफूले गरेको कार्यको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३

महिना भित्र गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले पेश गरेका प्रतिवेदन गाउँकार्यपालिकाले सार्वजनिक गर्नेछ ।

१७. बैठक भत्ता:

समितिको संयोजक र सदस्यले समितिको बैठकमा भाग लिए बापत गाउँ कार्यपालिकाले तोकेबमोजिमको रकम बैठक भत्ता पाउनेछन ।

१८. अभिलेख राख्ने:

समितिले आफूले गरेको कामको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

१९. निर्देशन दिन सक्ने:

क) गाउँकार्यपालिकाले समितिको कामकारवाहीको सन्दर्भमा समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम गाउँकार्यपालिकाले दिएको निर्देशन पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

२०. अधिकार प्रत्यायोजन:

समितिले यस कार्यविधि बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार समितिको संयोजक, सदस्य वा गाउँकार्यपालिकाले तोकेको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२१. कोष खारेज हुन सक्ने:

क) कुनै कारणबस कोष सञ्चालन गर्न आवश्यक नदेखिएमा गाउँकार्यपालिकाको निर्णयबाट कोष खारेज गर्न सक्नेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम कोष खारेज भएमा कोषको रकम हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्णय गाउँकार्यपालिकाको बैठकबाट हुनेछ ।